

FORMÁLNÍ KONTINUITA AMERICKÉHO (KOLONIÁLNÍHO) A ANGLICKÉHO PRÁVA

Lukáš Buzek

Právnická fakulta Masarykovy univerzity, katedra dějin státu a práva

Abstrakt

Příspěvek se zabývá problematikou formální kontinuity amerického (koloniálního) práva a práva anglického. V jednotlivých částech jsou rozebírány materiální podmínky pro přenos anglického Comon law do prostředí vznikajících kolonií, formální vymezení vztahu amerického a anglického práva a vliv anglického práva na autonomní koloniální legislativu. Příspěvek se dále zabývá problematikou částečně diskontinuity vývoje a problémy spojenými s nedůsledným vymezením vztahu anglického a amerického práva.

Klíčová slova

Formální kontinuita, kolonie, právo, charty, parlament, koloniální shromáždění, nepsaná ústava, Comon law, statutory law.

Abstract

The entry deals with problems of formal continuity of American (colonial) law and English law. In particular parts are analysed the mere material conditions for transmission of English Comon law to the specific environment developing in the early stages of colonial history, basic formal scope of continuity of colonial and English law and influence of English law over autonomous colonial legislation. The entry deals also with problems of partial discontinuity of development of the colonial law and with problems connected with only ambiguous delimitation of mutual relationship between American and English law.

Key words

Comon law, statutory law, formal continuity, colonies, law, charts, parliament, colonial assemblies, constitution.

Pokud hovoříme o kontinuitě amerického a anglického práva je třeba vždy mít na zřeteli, že koloniální společnost ve svých ranných fázích nebyla sto fakticky replikovat anglické právo v plně autentické podobě. Anglické Comon law bylo právem vytvářeným právně vzdělanými

a zkušenými soudci. Je třeba vzít v potaz i skutečnost, že až do 17. století si v Anglii významnou roli podrželi i místní soudy, rozhodující z velké části podle lokálních obyčejů, které pak logicky spoluutvářely i právní vědomí „prostých“ obyvatel, často ve větší míře než sofistikovaná judikatura královských soudů. Pojem anglické právo tak nebylo možno ztotožňovat s Comon law, postupně doplňovaným rostoucí masou Statutory law.

V prvních fázích života kolonií lze konstatovat absenci skupin obyvatel fakticky schopných přenosu anglického práva do kolonií. Je třeba si uvědomit sociální složení a původu ranné koloniální společnosti a jejích předáků, jejichž motivem k opuštění Anglie byly často politické či náboženské názory příčící se oficiálním anglickým myšlenkovým proudům. Tito lidé si po většinou nebyli a snad ani nemohli být vědomi aktuálního obsahu Comon law, stejně jako moderních názorových proudů. Nemohlo tudíž dojít ani k odpovídajícímu přenosu anglického práva do nových podmínek, které, nutno podotknout, nekorespondovaly s podmínkami z nichž Comon law vzešlo a které předpokládalo. Zkoumání formální kontinuity práva v tomto období tak nemá valný praktický význam.

V ranném koloniálním právu lze za dominantní pramen práva označit především starozákonní ustanovení Leviticus, Deuteronomium a další „normativní“ části Starého zákona¹.

Přenos práva do kolonií nelze zejména v prvních fázích vývoje označit za věrné kopírování anglického modelu, jako spíše za hrubou a nekomplexní imitaci řady nepřesně zapamatovaných věcí².

Pozornost kolonistů se ke Comon law začala obracet až s určitým časovým odstupem s tím jak se vyvíjely sociální a ekonomické vztahy v koloniích a zejména i kulturní a ekonomická úroveň těchto společenství a kdy ustanovení Comon law začala představovat součást požadavků kolonistů ve vztahu k místní i anglické, případně proprietorské moci. Tento proces znovuvědomování a ztotožnění se s odkazy anglické právní tradice započal již v polovině 17. století, v plném rozsahu se pak projevil na přelomu století. Zcela specifického

¹ Významným rysem raného koloniálního práva byla silná náboženská orientace zejména tzv. puritánských kolonií. Společenský i právní řád v těchto koloniích byl ve vztahu k anglické státoprávní tradici zcela prvoplánově diskontinuítní. V rétorice dnešní doby by bylo možno použít i termín alternativní. Základem tohoto společenského řádu byla především křesťanská víra, jejíž přísné dodržování bylo vnímáno jako cesta k lepšímu uspořádání mezilidských vztahů.

² Friedman, Lawrence M. et Schreiber, Harry N., American law and the constitutional order : historical perspectives, Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 1988, 581 s., ISBN 0-674-02527-X str. 33

rozměru potom nabyt v době americké revoluce. Je příznačné, že k přenosu anglického práva do amerických podmínek docházelo v první řadě z iniciativy samotných kolonistů, kteří jednotlivé normy Comon law využívali jak jako oporu svých zájmů ve střetu s imperiální mocí, tak jako určité hotové nástroje regulace společenských vztahů³.

Comon law představovalo pro kolonie zdroj normativní inspirace a opory pro jejich nároky vždy především v oblasti, která se týkala zajištění určitých procesních záruk pro uplatňování práva a obecně práv jedince, případně i kolonie jako celku, ve vztahu ke státní moci, druhotně pak i ve vztazích relativně horizontální úrovně.

Formálním vyjádřením vztahu anglického a koloniálního práva bylo na jedné straně obecné ustanovení chart vymezujících základní meze koloniální legislativy, na druhé pak jednotlivé recepční akty kolonií (mnohdy vetované imperiální administrativou), kterými byly adoptovány jednotlivé části anglického práva, či anglické právo jako celek (s určitými výjimkami).

Jedním ze základních, formálně zachycených, pravidel vzájemného vztahu anglické a koloniální legislativy bylo pravidlo obsažené v jednotlivých chartách, které omezovalo právo koloniálních shromáždění k přijímání zákonů pokud tyto zákony nebyly v souladu se zákony Anglie.

Toto pravidlo od samého počátku svědilo koloniím širokou legislativní autonomií a stalo se východiskem pro rozvoj originální koloniální statutorní normotvorby. Toto pravidlo, pokud mu lze přisuzovat takto dalekosáhlé vidění, zároveň představovalo určité rozšíření principu materiální kontinuity amerického a anglického práva a zajištění i budoucího vzájemně konformního právního vývoje.

Nutno podotknout, že toto pravidlo, ostatně jak je to pro formulaci chart často typické, přes svou obsahovou jednoznačnost, představovalo z dobového hlediska poněkud obtížně uchopitelnou normativní materii.

³ Comon law představovalo pro kolonie zdroj normativní inspirace a opory pro jejich nároky vždy především v oblasti, která se týkala zajištění určitých procesních záruk pro uplatňování práva a obecně práv jedince, případně i kolonie jako celku, ve vztahu ke státní moci, druhotně pak i ve vztazích relativně horizontální úrovně.

Normotvorba kolonií směřovala několika různými směry. V první řadě šlo o jakési znovuzachycování anglického *common law* a *statutory law*, a tím i jeho výslovné přenášení do nových podmínek. Anglické právo se tímto způsobem stalo zcela hmatatelným východiskem koloniálního právního vývoje a rozvoje koloniálního *statutory law* přizpůsobovaného místním podmínkám a potřebám. V tomto rozsahu se také koloniální právo logicky nedostávalo do střetu s právem mateřské země.

Specifické podmínky panující v amerických koloniích však vedly i k formování institutů a sociálních řešení v Anglii neznámých, či revitalizaci těch, které byly již dávno považovány za překonané, případně dokonce za nepřijatelné.

V tomto ohledu je na počátku existence severoamerických kolonií dokonce možno sledovat určité prvky retrográdního vývoje, ve vztahu k obecně chápaným a předpokládaným zákonitostem lineárního vývoje institutů a norem sociální koexistence⁴.

Hlavním nástrojem anglické kontroly nad koloniální legislativou byl povinný souhlas Koruny s akty koloniální legislativy v kombinaci s královským *vetem*. Souhlas byl vyjadřován prostřednictvím místních guvernérů či anglických exekutivních orgánů. Nutno podotknout, že tento nástroj nebyl zdaleka používán pouze za účelem uvedení koloniálního práva na cestu konformity s anglickými normativními vzory (jak byl představován v soudobé teorii). Hlavním cílem těchto opatření bylo v první řadě zajištění účinné imperiální kontroly nad koloniemi.

Právo králova *veta* vůči aktům koloniální legislativy svou životností daleko překonalo obdobné královo oprávnění ve vztahu k aktům parlamentu. Již tato skutečnost, představující jakousi ústavní asymetrii, zpochybňuje význam tohoto institutu ve výše naznačeném směru.

⁴ Jako příklad lze uvést fakt, že zatímco již v roce 1290 byla v Anglii statutem *Quia Emptores* vymícena subinfeudace a feudální vztahy se nadále rozvíjely na principu přímé podřízenosti králi, *charty* Marylandu, Maine, Karolíny a Pensylvánie přiznávaly *proprietorům* právo subinfeudace a pět anglických kolonií tak znovu fakticky přijalo principy feudálního práva opuštěné v Anglii již v roce 1290.

Nejtypičtějším příkladem tohoto jevu je však bezpochyby postupný rozvoj institutu otroctví které bylo v Anglii 17. století dávno překonaným jevem.

V obou výše zmíněných případech šlo o zřetelně archaické či diskontinuitní instituty, minimálně v druhém případě zřetelně v rozporu s právem mateřské země. Ani v jednom z těchto případů však nedošlo k zásahu anglických imperiálních orgánů, které fakticky rezignovaly na praktické uplatňování v *chartách* zahrnutého principu.

Královo veto bylo v první řadě používáno za účelem ochrany zájmů královských prerogativ, posléze k ochraně formálního zajištění nadřazeného postavení parlamentu. V historii je pak využívání tohoto institutu spojeno spíše s akty imperiální moci, kterými byla narušována transpozice některých základních anglických quaziústavních dokumentů, garantujících práva a svobody subjektů, do koloniálních podmínek.

Ve všech výše zmíněných případech lze vysledovat určitý pokus o nastolení ústavní dvojkolejnosti vývoje v Anglii a jejích koloniích. Výslovné rozšíření obdobných politických a právních principů i na území kolonií se jeví jako potenciální riziko pro uchování imperiální nadvlády nad koloniemi. Příznačně pro svou dobu však anglická administrativa a legislativa nedokázaly přikročit k jasnému definování vztahu impéria a kolonií. Postup Anglie v této otázce představoval pouze jakousi nekoncepční, ad hoc realizaci politiky zadržování, spojenou s evidentní obavou kolonistům výslovně odepřít práva Angličanů⁵.

Zejména Magna Charta, jako vyjádření základních principů anglického práva nicméně vždy představovala významné kritérium pro posuzování koloniální legislativy.

Základním rámcem právního života kolonií byly psané královské charty, které určitým, byť velmi vágním, způsobem vymezovaly hranice, jež se zavazovala královské moc respektovat. Charty zároveň stanovily základní organizační rámec života kolonií, stejně jako vágní definici vztahu a mezi koloniálního práva vůči právu anglickému.

Charty si v žádném případě nelze představovat jako ucelené zpracování ústavní materie. Svým charakterem představovaly do značné míry pouze kusou úpravu základních otázek, s celou řadou vágních ustanovení a odkazů⁶.

⁵ Samotná praxe královského veta byla vždy ve vztahu ke koloniální legislativě poměrně neúčinná. Vetované akty koloniální legislativy se často do právního řádu kolonií vkrádaly jakoby zadními dveřmi prostřednictvím celé řady dílčích zákonů, či jednoduše opakovaným přijímáním totožných zákonů. Ve vnímání kolonistů vždy zůstaly základní anglické ústavní principy, ať již vyjádřené v Magna Chartě, či jiných pramenech Common law součástí jejich právoplatných nároků jako Angličanů a součástí jejich kulturního a právního dědictví. Aktivní uvědomování si těchto práv rezonovalo v koloniálním právním vývoji i v ústavních aktech mladého amerického státu.

⁶ Z hlediska úpravy otázek ústavního charakteru lze charty zároveň označit za prameny nevýhradní. Vedle nich stále existovala především nepsaná anglická ústava, která organicky dotvářela ústavní rámec právní existence kolonií, byť nutno podotknout, že míra její přímé použitelnosti i rozsah jejích pravidel použitelných přímo na území kolonií, měla pouze nejasné obrysy. Nutno podotknout, že kolonie stále tvořily součást britského impéria. Do vnitřních procesů nastavených chartami zasahovala exekutivní moc a následně i parlament. Poněkud odlišná situace platila v případě proprietorských kolonií, kde proprietor zpravidla disponoval pravomocemi absolutistického vládce a na mateřské zemi byl takřka nezávislý. Charta tak v tomto případě

Přes svůj charakter de facto vnějšně ex autoritas nadiktovaného právního nástroje byly charty kolonisty považovány za základ jejich právní identity a základní dokumentární záruku jejich nároků jako Angličanů.

Prostřednictvím královských chart byla formálně deklarována suverenita anglického krále nad územím kolonií, stanovena základní organizační struktura vlády a svobodným obyvatelům kolonií formálně garantovány svobody příslušející anglickým „občanům“ (tedy v dobovém pojetí práva náležející vlastníkům půdy).

Nutno podotknout, že posledně jmenovaná klauzule zůstávala v chartách bez další specifikace svého vágně formulovaného obsahu. Toto zdánlivě jednoznačné ustanovení objevující se opakovaně v jednotlivých chartách nevyhnutelně směřovalo k budoucím sporům o výklad tohoto pojmu, respektive obecně o šíři práv a povinností obyvatel severoamerických kolonií, jak ve vztahu ke královské moci, tak posléze k anglickému parlamentu, tak nakonec obecně i na horizontální úrovni v rámci běžných mezilidských vztahů vyplývajících z přirozeně se vyvíjející ekonomické a sociální aktivity (ve druhém případě šlo zejména o otázku závaznosti určitých pravidel, míry jejich všeobecnosti a obecně jejich vynutitelnosti, či přímé dovolatelnosti v koloniích).

V době vzniku jednotlivých chart nebyl žádný z výše naznačených problémů ani zdaleka aktuální. Charty vznikaly převážně v době, kdy byl ekonomický a mocenský potenciál severoamerických kolonií dobře skryt. Charty představovaly pouze velmi obecné vymezení základních organizačních otázek politického a sociálního života v koloniích. Na podrobnější řešení dosud zdánlivě nepodstatných právních otázek bylo rezignováno.

Je třeba dodat i to, že v průběhu 17.století, kdy jednotlivé charty vznikaly bylo takřka nemožné postihnout dostatečně obecně a zároveň do budoucna i dostatečně konkrétně všechna specifika podmínek v severoamerických koloniích⁷. Tuto skutečnost poměrně realisticky vystihovala i další zásada obsažená v chartách a sice zásada podle níž mělo být v nových podmínkách anglické právo použito do té míry, do které to bude možné.

představovala prakticky jediné formální pojítka s mateřskou zemí a zároveň určitou formální limitaci mezi vývoje koloniálního práva.

⁷ Nebylo možno předvídat ani velikost kolonií, ani budoucí podmínky jejich rozvoje. Vágní odkaz na použití anglického práva tak byl dostatečně širokým rámcem pro budoucí rozvoj koloniálního práva.

■
Při zkoumání dynamického vztahu anglického a koloniálního práva je třeba definovat institucionální vztah parlamentu a koloniálních shromáždění.

Po roce 1700 došlo, v souvislosti s posílením pozice parlamentu, k zásadnímu omezení královské moci nad koloniemi. Za této situace bylo jen otázkou času, kdy parlament převezme ve vztahu ke koloniím dominantní roli, kterou již plně požíval ve vztahu k vnitřním otázkám.

Středem zájmu parlamentu se v tomto období stala především potřeba ochrany investic anglických obchodníků na území kolonií a potřeba ochrany, regulace a podpory koloniálního obchodu, stranou zájmu naopak zůstávaly otázky vnitřního života kolonií, což pouze podtrhávalo víceméně indiferentní vztah Anglie k otázkám koloniálního života, které neměly bezprostřední donos a odraz v Anglii samé.

Za situace, kdy byla zákonodárná moc v rukou parlamentu i zákonodárných shromáždění jednotlivých kolonií zůstávala nevyřešenou otázkou jednoznačná úprava jejich vzájemného vztahu, který zůstával víceméně nedefinován. Parlament si obecně osoboval právo regulace vnějších otázek kolonií, zatímco koloniálním shromážděním byly fakticky ponechány záležitosti vnitřního života kolonií, který byl ostatně pro anglické poslance více méně cizím tématem. Parlament nicméně v obecné rovině nikdy neopustil představu podle níž, je to on, kdo je nadán plnou autoritou nad vnitřními i vnějšími záležitostmi kolonií⁸.

Pokud hovoříme o kontinuitě, či lépe řečeno o dynamickém vztahu, amerického a anglického práva, je třeba do značné míry rozlišovat postavení Common law a Statutory law.

Jak vyplývá z výše uvedeného obecného vymezení vztahu anglického parlamentu ke koloniím, byla legislativní činnost parlamentu realizována ve dvou rovinách a legislativní akty parlamentu upravovaly vztahy v koloniích prakticky výhradně pouze v případech, kdy samotný „zákon“ obsahoval přímý odkaz na svou účinnost vůči koloniím. Druhým, z hlediska zkoumání kontinuity právního vývoje, neméně významným pramenem prosazování

⁸ Činnost anglického parlamentu vůči koloniím spočívala především ve stanovení obecných principů, které byly v koloniích uváděny v život orgány britské koloniální správy, tedy orgány výkonnými (tímto způsobem se zároveň realizovala výkonná stránka moci parlamentu).

anglických legislativních vzorů do koloniálního zákonodárství, pak bylo přímé přebírání jednotlivých normativních celků legislativní činností koloniálních shromáždění (zde však tato činnost často narážela na odpor samotných anglických orgánů), případně přímo neformálně soudní a obecně aplikační praxí. Opomenout v této souvislosti nepochybně nelze ani význam pokračujících kulturních styků a s nimi i šíření moderních právních myšlenek v severoamerickém prostředí, které se přirozeně odrážely i v judikaturě koloniálních soudů.

Teoretické vymezení vztahu právního řádu kolonií a právního řádu mateřské země je třeba rozdělit do dvou vzájemně oddělených etap. Součástí právního řádu kolonií se na základě obecně respektované zásady, podle níž s sebou Angličan nese tolik práva, kolik je možné, stávalo právo, které bylo anglickým právem v době založení kolonie. Zákony následně přijaté anglickým parlamentem, případně právní normy vznikavší jako výsledek rozhodovací činnosti soudů, se nestávaly součástí právního řádu kolonií, pokud, v případě zákonů neobsahovaly přímou zmínku o své aplikovatelnosti v koloniích, obecně pak, pokud nedošlo k jejich schválení koloniálními shromážděními, případně pokud se nestaly součástí koloniálních právních řádů na základě praxe, či cestou legislativní či judikatorní inspirace⁹.

Z hlediska formální garance, zajišťující kolonistům ústavní práva náležející Angličanům, je třeba zmínit vydání charty Virginie Jakubem I. v roce 1606, která se stala určitým vzorem i pro základní dokumenty budoucích kolonií.

V rámci definování formálního vztahu kolonistů k mateřské zemi představoval tento dokument zásadní přelom. Do této byli kolonisté zásadně nazíráni jako osoby mimo právní řád své domovské země.

Je přitom zcela příznačné, že jednotlivé formulace byly zásadně chápány jako dynamické vymezení vztahu obou právních řádů a kolonie tak „ze své“ považovaly i aktuální výsledky politických bojů 17. Století (Kolonisté se tak dovolávali i formulací obsažených v *Petition of Right*, *Habeas Corpus Act* a dalších statutorních deklaracích, jako pramene svých občanských práv a politických privilegií).

⁹ Výsledkem této skutečnosti byl fakt, že anglické *comon law* se do značné míry překrývalo s *comon law* americkým. V praxi tento vztah fungoval do té míry, do jaké byly z jedné strany kolonisté anglické *comon law* ochotni a schopni realizovat, z druhé strany pak v rozsahu v jakém anglické orgány byly ochotny respektovat aplikaci určitých norem *comon law* v koloniích a koloniemi vůči své mateřské zemi.

Výše naznačená vymezení vzájemného vztahu amerického a anglického práva je však třeba vnímat spíše jako obecný princip než, z hlediska jeho formálního zachycení, životaschopné a přímo aplikovatelné právní ustanovení.

Otázka praktického významu této formální deklarace zůstává otevřena. Na jedné straně lze konstatovat zejména omezený praktický význam tohoto ustanovení. Zejména ve vztahu k orgánům mateřské země otázka rozsahu práv kolonistů takřka po celé 17. Století nevyvolávala zásadnější diskuzi.

Lze rovněž vznést otázku nutnosti výslovného zachycení tohoto ustanovení v chartách. Nabízí se zejména otázka, zda toto ustanovení mělo deklaratorní či konstitutivní charakter¹⁰. Na celý problém lze nepochybně pohlížet z výše naznačeného formálního hlediska, spojeného s otázkami o ústavní a právní jednotnosti formujícího se britského impéria (která byla nepochybně zpochybňováno praxí anglických koloniálních orgánů i rozšířeným ekonomickým a politickým a tím i právním vnímáním kolonií), stejně tak však lze tuto otázku zasadit do kontextu vnímání samotných kolonistů¹¹.

Rozdílná míra ochrany majetku, svobody a života jedince, vztahující se na anglické subjekty a kolonisty byla vždy vnímána jako projev útlaku zasahujícího do vrozených práv kolonistů, neodůvodněná diskriminace a projev imperiálního útlaku. Intenzita odporu proti takovým mocenským opatřením rostla úměrně tomu, jak aktivně anglická vláda potlačovala přirozené tendence směřující k adopci a realizaci obdobných „ústavních“ principů v koloniálním právu, respektive ve vztahu k anglické vládě.

Již ze samé podstaty kolonizačního procesu a jeho vnějších podmínek vyplývalo, že při přenosu *comon law* do nového prostředí byl přirozeně kladen větší důraz na jeho veřejnoprávní část. Tato skutečnost byla odůvodněna zejména zásadně odlišnými sociálními a

¹⁰ Odkázat lze v této souvislosti zejména na významný judikát v tzv. Calvinově případu, kdy soud Kings Bench rozhodl o právu Skotů na nákup pozemků na území Anglie (v širším výkladu na práva Angličanů) s odkazem na to, že občané Skotska jsou podřízeni stejnému králi, jako občané Anglie. Obdobný, ne-li ještě užší vztah nepochybně existoval i ve vztahu kolonistů ke své mateřské zemi a králi.

¹¹ Zde je třeba zmínit zejména přetrvávající a dlouho velmi pevné kulturní vztahy kolonií a mateřské země. Kolonisty rovněž spojovala s Angličany staletí společné historie, včetně historie právní. Kolonisté přirozeně vnímali historický „boj o právo“ za svůj vlastní. Výsledky tohoto boje byly součástí jejich kulturního dědictví i jejich normativních očekávání. Skutečnost, že by měly být s opuštěním Anglie zbaveni ochrany „vymožeností“ anglického práva se v tomto kontextu nejevila logická ani odůvodněná. Ustanovení chart podle něhož kolonistům náležela práva Angličanů, tak bylo kolonisty vnímáno jako deklarace zřejmého faktu.

ekonomickými podmínkami v koloniích, které s sebou přinášely i podstatně odlišný charakter a úroveň právních vztahů z těchto podmínek přirozeně vyplývajících. Nové podmínky, stejně jako nové kulturní a ekonomické vlivy tak vytvářely tlak na formy organizace ekonomických vztahů a určitou diskontinuitu či spíše jednoduše odlišnost ve vývoji jednotlivých institutů ve srovnání s mateřskou zemí.

Naproti tomu přenesení základních principů uspořádání společnosti a garancí postavení jedince ve vztahu ke státní moci se prakticky již od počátku (odhlédneme-li od ranných organizačních forem kolonizace) jevílo jako proveditelný a přirozený požadavek kolonistů (viz. určité drhy absolutismu v koloniích).

Z faktu, že kolonistům charty zpravidla výslovně přiznávaly podřízenost (a ochranu) stejnému souboru pravidel, kterému podléhaly Angličané v mateřské zemi (ač bylo toto ustanovení z praktických hledisek obtížně realizovatelné a často přímo v chartách omezené odkazem na míru praktické realizovatelnosti tohoto požadavku), stejně jako z faktu, že kolonisté nepochybně byly nadále subjekty podřízenými anglickému králi zdánlivě vyplývala i přímá uplatnitelnost základních prvků *comon law* na území kolonií.

Tyto prvky byly již od ranných fází koloniálního vývoje inkorporovány přímo do koloniální legislativy. Do koloniálního práva bylo prostřednictvím legislativy koloniálních shromáždění převzato mnoho pravidel anglického *comon law* a *statutory law*, byť často široce přizpůsobených novým podmínkám a zájmům. Zároveň je však třeba konstatovat, že přejímání anglického práva, respektive akceptace všech ústavních principů, ať již implicitně obsažených v nepsané anglické ústavě, vyjádřených v *common law*, či jednotlivých quaziústavních dokumentech (*Magna charta*) nebylo nikdy automatické či mechanické.

Problémem vztahu anglické ústavy vůči koloniím se však, kromě diametrálně odlišných materiálních podmínek, začala ukazovat i sama skutečnost, že se vnímání anglické ústavy (zejména v Anglii samé) nedokázalo odpovídajícím způsobem vypořádat s existencí kolonií, jako plnoprávných subjektů v rámci organizování anglického impéria. Jakýsi *modus vivendi*, který se organicky vytvářel zejména od počátku 18. století byl negován snahou parlamentu o zajištění kontroly nad koloniemi, které, jak se zdálo, postupně unikaly ze sféry jeho vlivu. Kroky parlamentu vůči koloniím nedokázaly být vyváženy odpovídající organizační úpravou vzájemného vztahu. Nikdy nedošlo k rozšíření institucionálních principů o něž se opírala

funkčnost anglické ústavy i na území kolonií. Parlament jako jediná záruka před zneužitím moci se tak ve vztahu ke koloniím dostával do formálně nijak nevyvažovaného postavení neomezeného „tyrana“. Pozice parlamentu vůči koloniím překročila předpokládaná schémata vztahů, která stála při definování jeho obecné ústavní pozice. Parlament vůči koloniím vystupoval jako vnější autorita prosazující v první řadě imperiální zájmy Británie, nikoliv jako zástupce všech subjektů podléhajících moci anglického krále.

Dlouhá desetiletí jen neochotně řešený problém právního vztahu kolonií k mateřské zemi, stejně jako neschopnost a neochota přizpůsobit ústavní rámec britského impéria novým podmínkám panujícím v koloniích (a z nich vyplývajícím zájmům a potřebám kolonií), postavily obě strany sporu na počátku 60.let 18.století tvář v tvář střetu, který zdánlivě nenabízel žádné oboustranně přijatelné východisko. Nyní vydaný „Deklaratorní zákon,“ upravující vzájemný vztah plně ve prospěch parlamentu přišel příliš pozdě a svým obsahem nepředstavoval řešení, které by byli kolonisté ochotni považovat za zákon vydaný v souladu s principy anglické ústavy, tím méně pak jeho ustanovení respektovat.

Závěr

Vzájemný vztah anglického a koloniálního práva nelze shrnout jednouchým vymezením míry formální kontinuity. Tento vztah je třeba vnímat v jeho dynamice a proměnlivosti. Anglické právo představovalo jedno z východisek vývoje koloniálního práva, zároveň však jeho vývoj dále provázelo, doplňovalo a zasahovalo do něj takřka po celá dvě staletí.

Žádný z pokusů o formální vymezení vztahu anglického a amerického práva nepřinesl řešení, které by přinášelo jednoznačnou odpověď na přirozeně vznikající otázky. Stejně tak objektivní odpověď na otázku rozsahu práv kterými kolonisté, z hlediska neanglické ústavy disponovali, je prakticky nemožná. Tento vztah nebyl nikdy formálně vyřešen, jednotlivé závěry učiněné na jedné či druhé straně Atlantiku byly vždy podmíněny vlivem aktuální doktríny, či jednoduše sledovanými zájmy. Tyto problémy nakonec byly jednou z příčin krize, která vedla k osamostatnění se severoamerických kolonií na mateřské zemi.

Literatura

- [1] Pomfret, John E., *Founding The American Colonies 1583-1660*, London: Harper and Row, 1971, 380 s., ISBN 978-0061315770
- [2] Chtistie, Ian Ralph, *Crisis of Empire: Great Britain and the American Colonies 1754 – 1783*, London, E. Arnold, 1974, 120 s., ISBN 0-7131-5164-1
- [3] Friedman, Lawrence M. et Schreiber, Harry N., *American law and the constitutional order : historical perspectives*, Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 1988, 581 s., ISBN 0-674-02527-X
- [4] Hazeltine, H. D., *The Influence of Magna Carta on American Constitutional Development*, *Columbia Law Review* 17 (January 1917): 1-33. <http://www.dinsdoc.com/hazeltine-1.htm>, přidáno 19. 3. 2006.
- [5] Carpenter, A. H., *Habeas Corpus in the Colonies*, Citation: *American Historical Review* 9 (January 1904): 288-303, <http://www.dinsdoc.com/carpenter-1.htm>, přidáno 18. 5. 2003
- [6] Steiner, Bernard C., *The Adoption of the English Law in Maryland*, Citation: *Yale Law Journal* 8 (May 1899): 353-361. <http://www.dinsdoc.com/steiner-3.htm>, přidáno 11. 3. 2006.
- [7] *Pre-18th Century Documents*, <http://www.yale.edu/lawweb/avalon/pre18.htm>,

Kontaktní údaj na autora – email:

LukasBuzek@seznam.cz

